

KIINTYMYSSUHTEEN HUOMIOIMINEN LASTENSUOJELUN SI- JAISHUOLLON ARJESSA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Mirva Koskelo, Annagreta Mehtälä & Inka Vanhala
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2025
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma, sosionomi

Tekijät: Annagreta Mehtälä, Inka Vanhala & Mirva Koskelo

Opinnäytetyön otsikko: Kiintymyssuhteen huomioiminen lastensuojelun sijaishuollon arjessa

Työn ohjaajat: Mira Schroderus & Liisa Seppänen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2025

Sivumäärä: 37

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä yhteen tietoa siitä, kuinka lastensuojelun sijaishuollossa voidaan tukea lapsen kiintymyssuhdetta arjessa. Tavoitteenamme oli löytää konkreettisia keinoja kiintymyssuhteen tukemiseen. Teoreettinen viitekehys muodostui John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriasta, kiintymyssuhdemalleista, lastensuojelulaista sekä muusta ajankohtaisesta teorian tiedosta. Hyödynsimme myös Mary Ainsworthin kehittämiä kiintymyskategorioita.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, koska se mahdollistaa aiemman tuotetun tutkimustiedon ymmärtämisen. Aineistoon haimme tutkimuksia ja siihen valikoitui loppujen lopuksi neljä kansainvälistä tutkimusta. Haimme tutkimustietoa seuraavista tietokannoista: Oula-Finna, Finna, Ebsco & SocialDirect. Valittu aineisto analysoitiin teemoittelua hyödyntämällä, ja näin muodostui kaksi pääteemaa ja useita alateemoja.

Valikoituneen aineiston pohjalta löysimme useita keinoja kiintymyssuhteen tukemiseen. Esiin nousseita keinoja olivat esimerkiksi laadukas vuorovaikutus ja tunteiden säätelyn tukeminen. Keinot olivat pääosin hyvinkin arkisia ja helposti toteutettavissa lastensuojeluyksikön käytännön toiminnassa. Aiheesta olisi hyvä saada lisää tutkimustietoa ja koottuja konkreettisia keinoja eri näkökulmista. Emme löytäneet aiheesta suomenkielisiä tieteellisiä tutkimuksia, joten tuoreempi erityisesti suomalainen tutkimustieto olisi toivottavaa.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Social Services

Authors: Annagreta Mehtälä, Inka Vanhala & Mirva Koskelo
Title of thesis: Recognizing attachment relationships in everyday foster care
Supervisors: Mira Schroderus & Liisa Seppänen
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2025
Number of pages: 37

The purpose of this thesis is to summarise information regarding the extent to which a child's attachment relationship can be supported with child welfare's foster care in everyday life. The aim is to find concrete tools to support the attachment relationship. The theoretical framework used in this thesis is formed on the basis of John Bowlby's attachment theory, attachment relationship models, the child protection law and other relevant information of theory. Attachment categories developed by Maria Ainsworth were also utilised.

The form of the thesis is a descriptive literature review as it permits both the analysis of existing research as well as the formation of new research questions. Relevant literature was searched from databases: Oula-Finna, Finna, Ebsco and SocialDirect. Ultimately four international research articles were selected to be included in this thesis. This sample was analysed with thematization which resulted in two main themes and multiple sub-themes.

On the basis of the sample multiple tools were found to support the child's attachment relationship. Such tools included high-quality interaction and supporting of the child's emotion regulation. The tools were generally rather mundane and easily implementable in the everyday life of a child protection unit. There is still a need for further research and summaries of concrete tools from various points of view. Articles on the topic written in Finnish were not found so current research in Finnish would be desirable.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 LASTENSUOJELU JA KIINTYMYSSUHDE	7
2.1 Lastensuojelu	7
2.2 Kiintymyssuhde	10
2.3 Oireilu rikkoutuneessa kiintymyssuhteessa	13
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS	15
3.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä	16
3.2 Aineiston hakeminen ja valintaprosessi	17
3.3 Aikaisempia tutkimuksia ja opinnäytetöitä	20
3.4 Aineiston analysointi	20
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
4.1 Palvelujärjestelmän keinot	24
4.2 Ohjaajien keinot	25
5 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	27
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	28
7 POHDINTA	30
LÄHTEET	32

1 JOHDANTO

Lapsen psyykkisen kehityksen kannalta yksi merkittävimpiä tekijöitä on kiintymyssuhde. Kiintymyssuhde on vauvan ja häntä ensisijaisesti hoivaavan ihmisen välille syntyvä tunnesuhde. Kiintymyssuhteen laatu määräytyy sen perusteella, miten hoivaaja havaitsee vauvan tunteet ja tarpeet sekä miten hän vastaa niihin. (Airo & Tokola 2024.) Kiintymyskäyttäytyminen ilmenee lapsella tutkimusten mukaan jo muutaman kuukauden ikäisenä, jolloin lapsi reagoi äitiinsä eri tavoin kuin muihin ihmisiin. Lapsi seuraa katseellaan, äänтелеe ja hymyilee äidilleen aivan eri tavoin kuin muille. (Bowlby 1997, 199.)

Lastensuojelussa voi olla lapsia, joiden kiintymyssuhde on rikkoutunut esimerkiksi traumakokemuksen seurauksena. Trauma voi olla yllättävä ja yhtäkkinen, kuten huoltajan menehtyminen liikenneonnettomuudessa tai läheisen itsemurha. Joskus traumakokemukset voivat olla myös pitkäkestoisia ja kuulua osaksi lapsen elämää. Tällaisia voivat olla esimerkiksi perheväkivalta, lapsen kaltoinkohtelu tai psyykkinen ja fyysinen heitteillejätto. (Sinkkonen & Kalland 2003, 184.) Osalla lapsista voi olla takana jo useampi sijoitus, jonka seurauksena kiintymyssuhteiden solmiminen voi olla haastavaa (Sinkkonen 2004, 1871). Lisäksi lastensuojeluyksiköiden vaihtuva henkilökunta on haaste turvallisten kiintymyssuhteiden muodostumisessa (Malja, Puustinen-Korhonen, Petrelius & Eriksson 2019, 54). Joillakin lapsilla puolestaan kiintymyssuhdetta ei ole syntynyt lainkaan esimerkiksi useiden hylkäämiskokemusten vuoksi. Tällöin lapsi kärsii kiintymyssuhdehäiriöstä, eikä kiintymyssuhdetta voida tässä tapauksessa jakaa turvalliseen tai turvattomaan kiintymyssuhteeseen. (Sinkkonen 2004, 1868.)

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena on vastata tutkimuskysymykseen: ”Miten lastensuojelun sijaishuollon yksikössä voidaan tukea lapsen kiintymyssuhdetta arjessa?”. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena on koota tutkimustietoa kiintymyssuhteesta, siihen liittyvistä käsitteistä sekä kiintymyssuhdehäiriön taustoista ja oireilusta. Opinnäytetyön teoreettisena lähtökohtana toimii brittiläisen psykoanalyttikon ja psykiatrin John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoria. ”Bowlbyn mukaan ihmislapsen varhaiskehitystä säätelevät turvallisuuden tarve ja pyrkimys

pysytellä vaaratilanteissa mahdollisimman lähellä hoivaavaa aikuista” (Sinkkonen 2004, 1866). Hyödynnämme myös Mary Ainsworthin kehittämiä kiintymiskategorioita sekä muuta teoretietoa lastensuojelusta että kiintymyssuhteista lastensuojelun kontekstissa. Lisäksi viitekehykseen kuuluu lastensuojelulaki, jonka tarkoituksena on turvata lapsen oikeus tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen, turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 417/2007).

Opinnäytetyön keskeisiksi käsitteiksi valitsimme lapsi, lastensuojelu, kiintymyssuhde sekä kiintymyssuhdeteoria. Käytämme opinnäytetyössä termiä lapsi ja tarkoitamme sillä alle 18-vuotiaita lastensuojelulain mukaisesti (Lastensuojelulaki 417/2007, 6§). Kiintymyssuhde sisältää käsitteet turvallinen, turvaton, välttelevä, ristiriitainen ja jäsentymätön kiintymyssuhde. Nämä käsitteet liittyvät vahvasti meidän opinnäytetyöhömme, sekä toisiinsa. Lastensuojelun asiakkaina olevilla lapsilla on usein vaurioitunut kiintymyssuhde (Sinkkonen & Kalland 2011, 207).

Opinnäytetyön aiheen merkittävyys ja ajankohtaisuus, sekä oma mielenkiintomme ja halumme laajentaa tietämystämme kiintymyssuhteesta ja siihen liittyvistä asioista vaikuttivat opinnäytetyön aiheen valintaan. Opinnäytetyömme edistää sosiaalialan kompetensseihin sisältyvien asioiden oppimista, kuten asiakastyön osaamista sekä eettistä osaamista (SOAMK 2023). Eettisen osaamisen kehittymisessä on pohjimmiltaan kysymys normatiivisen ajattelun kehittämisestä. Kyseessä on älyllisesti monisyinen taito, jonka hallitseminen edellyttää kriittisen ajattelun taitoa. (Konkka 2024, 66.) Asiakastyönosaaminen taas koostuu taidon, tiedon ja asenteen, kuten asiakaslähtöistä työskentelytapaa edistävän tahdon yhdistelmästä. Asiakastyönosaamisessa keskeistä on, että ammatillinen kriittinen reflektio toteutuu, asiakastyön toteutusta tarkastellaan tietolähteisiin peilaten. (Helminen 2024, 74.)

2 LASTENSUOJELU JA KIINTYMYSSUHDE

Tässä luvussa avaamme tarkemmin lastensuojelua yleisesti, lastensuojeluyksikön toimintaperiaatteita, kiintymyssuhdetta sekä sen merkitystä lastensuojeluyksikön toimintaympäristössä. Lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamisen tavoitteena on tarjota turvallinen kasvuympäristö ja turvata lapsen kehitys (Saastamoinen 2010, 22–23). Sijoitus voi parhaimmillaan mahdollistaa lapselle turvallisen kiintymyssuhteen. Sijaishuollossa kiintymyssuhteiden ymmärtäminen ja tukeminen on keskeistä lapsen hyvinvoinnin kannalta. Kiintymyssuhdeteoria tarjoaa tärkeän viitekehksen sijaishuollon ammattilaisille. (Sinkkonen 2018, 175.)

2.1 Lastensuojelu

Lastensuojelun ydintehtävät ovat huoltajien tukeminen kasvatustehtävässä, lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, ja varsinainen lasten suojelutehtävä. (Barth 1999, 244; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.) ”Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen asuinympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun” (Lastensuojelulaki 417/2007, 1 §). Ensisijaisesti vastuu lapsen kehityksen turvaamisesta ja hyvinvoinnista on vanhemmilla ja muilla huoltajilla. (Araneva 2022, 492; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023; Hakalehto ym. 2016, 23). Kasvatustehtävässä huoltajia tukevat siihen veloitettut viranomaiset, jotka ohjaavat perheen tarvittaessa lastensuojelun piiriin (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023).

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun palveluita ovat asiakassuunnitelman laatiminen, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto sekä jälkihuolto (Araneva 2022, 271). Hyvinvointialue vastaa lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun järjestämisestä. Lisäksi hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää ehkäisevää lastensuojelua lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sosiaali- ja terveystaloudissa. Myös kunta on velvollinen järjestämään ehkäisevää lastensuojelua, johon kuuluu esimerkiksi tuki ja erityinen tuki, jota annetaan muun muassa opetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Lapsi, joka on lastensuojelulain 40§:ssa luetelluista syistä välittömässä vaarassa, on sijoitettava kiireellisesti. Sijoitus voi kestää korkeintaan 30 päivää ja sijoituksesta päättää viranhaltija. (Lastensuojelulaki 417/2007, 38§; Saastamoinen 2010, 39.) Tänä aikana täytyy tehdä päätös kiireellisen sijoituksen lopettamisesta, jatkamisesta, päätös huostaanotosta tai hakemus huostaanotosta hallinto-oikeudelle (Saastamoinen 2010, 40–41; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023). Huostaanotto on viimesijaisin keino lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi. Tällöin vastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta siirtyy huoltajilta viranomaisille. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024.) Lastensuojelulain 40§:ssa säädetään huostaanoton ja sijaishuollon järjestämiseen liittyvästä velvollisuudesta (Araneva 2022, 482). Lapsi otettava hyvinvointialueen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto tilanteessa, jossa huolenpito on puutteellista tai muut kasvuolosuhteet aiheuttavat merkittävän uhan lapsen terveydelle tai kehitykselle tai kun lapsi omalla toiminnallaan, kuten päihteiden käytöllä tai rikoksella, aiheuttaa vakavan uhan terveydelleen tai kehitykselleen. (Rautio 2004, 16; Lastensuojelulaki 417/2007, 40§; Hakalehto ym. 2016, 26.)

Lastensuojelun sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lain 83 §:n mukaisella väliaikais määräyksellä sijoitetun lapsen kasvatuksen ja hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella. (Lastensuojelulaki 417/2007, 49§; Hakalehto ym. 2016, 135). Lapsen tarpeet määrittävät sijaishuollon muodon, joka voi olla perhehoito, laitoshoido tai jokin muu sopiva järjestely. (Lastensuojelulaki 417/2007, 49§; Araneva 2022, 521). Lastensuojelulain mukaan lapsen sijaishuoltoa järjestäviä lastensuojelulaitoksia ovat koulukodit, lastenkodit ja muut vastaavat lastensuojelulaitokset. Lastensuojelulaissa ei kuitenkaan ole yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, miten laitoshuoltoa tulisi järjestää tai millaisia nimikkeitä lastensuojelulaitoksilla tulisi olla. Opinnäytetyössämme käytämme lastensuojeluyksikkö sanaa, jolla tarkoitamme lastensuojelulain sääntelemää lastensuojelulaitosta. Lastensuojeluyksiköt voivat olla joko hyvinvointialueen, valtion tai yksityisten tahojen ylläpitämiä. Lastensuojeluyksikön kasvuoloista ja toimitiloista säädetään lastensuojelulaissa siten, että yksikössä on oltava asianmukaiset ja riittävät toimitilat ja toimintavälineet. Lapsen yksityisyyden toteutuminen ja mahdollisuus rauhalliseen yksinoloon sekä oman identiteetin kannalta tarvittavaan omaan

tilaan, ovat keskeisiä tekijöitä arvioitaessa laitoksen toimitilojen asianmukaisuutta. (Saastamoinen 2010, 89–90; Hakalehto ym. 2016, 137).

Mikäli lapsen hyvää kasvua ja kehitystä tukeva ja turvallinen lapsuus voidaan turvata ainoastaan lastensuojelun sijaishuollon avulla, lapsella on kiistaton oikeus, että se järjestetään hänen etunsa mukaisesti (Hakalehto ym. 2016, 136–137; Saastamoinen 2010, 74–75). Lapsella on niin laillinen, kuin moraalinen oikeus hyvään lapsuuteen lastensuojeluyksikössä. Hyvän lapsuuden toteutuminen sijaishuollon aikana on kahden toimijan vastuulla. Velvollisuus jakaantuu lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja lastensuojeluyksikön kesken ja vaatii osapuolilta tiivistä yhteistyötä. Molemmilla tahoilla on omat roolinsa ja tehtävänsä tässä kokonaisuudessa. Lastensuojeluyksikön keskeisin tehtävä on vastata lapsen kasvusta ja huolenpidosta sosiaalityöntekijän antaman toimeksiannon perusteella. (Hakalehto ym. 2016, 136–137).

Lapsen asuessa lastensuojeluyksikössä, hänen päivittäisistä tarpeistaan ja hyvinvoinnistaan huolehtivat pääasiassa yksikön työntekijät. Enroos (2016) käyttää lastensuojeluyksiköstä termiä julkinen koti. Termi kuvaa sijaishuoltopaikan asemaa julkisen ja henkilökohtaisen rajalla. Lastensuojeluyksikössä lapsi elää arkeaan häntä hoivaavien aikuisten ja muiden samaan yksikköön sijoitettujen lasten kanssa, jakaen heidän kanssaan henkilökohtaisia kokemuksia ja tunteita, ikään kuin kotona. Lastensuojeluyksikössä pyritäänkin luomaan lapselle turvallinen, kodinomainen ilmapiiri ja ympäristö. Jokainen lapsi, myös sijoitettu, on oikeutettu saamaan ympärilleen asumisyhteisön, jossa mahdollistuvat hoito, huolenpito, oppiminen, eheytyminen, kuntoutuminen ja kasvu aikuisuuteen. Samaan aikaan on kuitenkin kyse vahvasti julkisen ohjauksen ja valvonnan sekä lainsäädännön puitteissa tapahtuvasta huolenpidosta. (Bardy 2013, 105; Laakso 2016, 16.)

Lainsäädäntö määrittelee myös kussakin lastensuojeluyksikössä yleiset toiminnan edellytykset ja lailliset toimintakäytännöt. Näihin sisältyy esimerkiksi yksikössä kulloinkin yhdessä hoidettavien lasten enimmäismäärä sekä ammatillisesti pätevien työntekijöiden tarvittava määrä. (Saastamoinen 2010, 93; Laakso 2019, 15–16.) Lastensuojeluyksikön kasvatus- ja hoitotyö perustuu omaohjaajamenetelmään. Sijoitetulle lapselle nimetään työntekijöistä omaohjaaja, jonka tavoitteena on tarjota lapselle korjaava ihmissuhde ja turvallisia kokemuksia tarjoava

vuorovaikutussuhde. (Tervonen-Arnkil 1999, 14; Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 47.)

Omaohjaaja tekee yhteistyötä lapsen huoltajien, koulun, sosiaalityöntekijän ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhdessä muiden työntekijöiden kanssa hän mahdollistaa lapselle turvallisen arjen. Omaohjaaja myös pyrkii löytämään lapsen kanssa yhdessä harrastuksen tai mielekästä vapaa-ajan tekemistä. Lisäksi omaohjaaja auttaa lasta toimimaan osana yhteisöä, lastensuojeluyksikön lapsiryhmää. (Kekkonen & Jahnukainen 2023, 65–69.) Omaohjaajan tärkein tehtävä on rakentaa korjaava ja turvallinen kiintymyssuhde lapsen kanssa. (Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 156.; Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 26.) Korjaavan kiintymyssuhteen rakentumiseksi on omaohjaajan tehtävänä aidosti kiintyä lapseen. Omaohjaajan tulee siis ottaa vastaan lapsen monenlaiset tunteet ja kiintymys ja osoitettava itse samaan aikaan välittämistä. (Kiiskinen 2013, 16.) Käytämme tässä opinnäytetyössä termiä ohjaaja, jolla tarkoitamme omaohjaajan lisäksi myös muita yksikössä työskenteleviä, sillä lapsi toimii sijaishuollon arjessa muidenkin ohjaajien kanssa. Koemme, että jokaisen lastensuojeluyksikössä työskentelevän ohjaajan on tärkeä tietää, millä tavoin voi tukea lasta, jolla ei välttämättä ole turvallista kiintymyssuhdetta.

2.2 Kiintymyssuhde

Ihmisillä on biologiaan perustuva kiintymysmalli, joka alun perin on kehittynyt varmistamaan eloonjäämisen. Kiintymyssuhdemalli on sisäistetty malli, joka alkaa kehittyä jo vauvana ensimmäisten kiintymyssuhteiden myötä. Kiintymyssuhdemallit on jaettu seuraaviin: turvallinen, ristiriitainen, välttelevä sekä kaoottinen eli jäsentymätön kiintymyssuhde. (Airo & Tokola 2024.) Lapsella kiintymyskäyttäytymisen tavoitteena on varmistaa eloonjääminen säilyttämällä läheisyys huoltajaan. Uhkaavissa ja stressaavissa tilanteissa kiintymysjärjestelmä aktivoituu. (Becker-Weidman & Shell 2008, 42; Cyr & Alink 2017, 81–82.) Lapsella on luontainen tarve saada luotua vahvoja tunnesiteitä joihinkin harvalukuisiin läheisiin. Lapsen elossa säilymisen ehto on, että hänellä on läheisyydessään vähintään yksi hänestä huolta pitävä aikuinen. Huoltajan tehtävänä on lapsen fysiologisista tarpeista huolehtimisen lisäksi luoda mahdollisuudet hyvälle sosiaaliselle ja

psykkiselle kehitykselle. Hoivaavan aikuisen käyttäytymisestä ja lapsen reaktiivista siihen rakentuu lapsen mieleen sisäisiä työmalleja, jotka muokkaavat ja suodattavat sekä sisä- että ulkopuolelta tulevaa informaatiota. Näiden lapsen sisäistämien työmallien perustalle rakentuvat varhaiset kiintymyssuhteet. (Hughes & Ritanen 2011, 23–24; Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 23.)

Brittiläisen psykiatrin ja psykoanalyytikon John Bowlbyn luomaa kiintymyssuhdeteoriaa pidetään yhtenä 1900-luvun merkittävimmistä psyykkisen kehityksen teorioista (Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 23). Teoria pyrkii ymmärtämään ja kuvaamaan varhaisten ihmissuhteiden vaikutusta myöhempään kehitykseen. Sen avulla voidaan myös tarkastella, miten paljon varhaisilla kokemuksilla on merkitystä mahdollisen psyykkisen häiriintymisen kannalta. Bowlbyn teorian ja omien havaintojensa pohjalta Bowlbyn oppilas, yhdysvaltalainen Mary Ainsworth kehitti systeemin kiintymyssuhteiden luokitteluksi vierastilannetutkimuksen avulla. (Rautio 2004, 29; Sinkkonen & Kalland 2003, 7–8; Kanninen & Sigfrids 2013, 32.) Ainsworth ja hänen tutkijatoverinsa esittelivät kolme kiintymyssuhdekategoriaa, joista yksi katsottiin turvalliseksi ja kaksi turvattomiksi. Myöhemmin huomattiin, että osalla lapsista ei kaoottisen kasvuympäristön vuoksi ole löytynyt mitään toimivaa kiintymysstrategiaa. (Sinkkonen 2004, 1867.)

Yksi kiintymyssuhdemalleista on turvallinen kiintymyssuhde, joka syntyy, kun lapsi elää ennakoitavassa maailmassa ja hän voi tuoda esiin vuorovaikutuksen kaikenlaiset tunteet ilman hylätyksi tulemisen pelkoa. Sillä on todettu olevan olennainen merkitys lapsen tiedollisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta. (Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 27.) Turvallisesti kiintynyt lapsi kykenee helposti ottamaan kontaktia huoltajaansa sekä tukeutumaan turvalliseen aikuiseen stressitilanteessa. Lapsi käyttää huoltajaansa turvallisuuden perustana, mikä helpottaa hänen kykyään oppia ja tutkia uusia asioita. (Rusanen 2011, 63.) Lisäksi turvallisuudessa kiintymyssuhteessa lapsi voi luottaa esimerkiksi siihen, että maailma on turvallinen, hänen tarpeisiinsa vastataan, hän on itse hyvä ja huoltaja on luotettava ja hyvä (Becker-Weidman & Shell 2008, 43–44; Airo & Tokola 2024).

Kaksi muuta kiintymyssuhdemallia jaetaan ristiriitaisesti ja välttelevästi turvattomiin, jotka voivat kehittyä eri tavoin. Turvaton kiintymys kehittyy vähitellen, mikäli aikuinen ei kykene vastaamaan lapsen hätään tai reagoimaan siihen

johdonmukaisesti. Jos lapsi ei saa sopivaa reagointia hätäänsä, hän joutuu etsimään itselleen jonkin uuden tavan, jolla saada hoivaa ja huomiota aikuiselta. (Rusanen 2011, 65.) Lapsen kasvaessa epäjohdonmukaisessa ja ailahtelevassa tunneilmapiirissä hänelle kehittyy ristiriitaisesti turvaton kiintymyssuhdemalli, jolloin aikuinen vastaa lapsen hätään joskus rauhoittaen, joskus ei. (Rusanen 2011, 67; Kanninen & Sigfrids 2013, 34; Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 28; Airo & Tokola 2024). Tällöin aikuisen tunnereaktio on ennakoimaton. Aikuinen saattaa reagoida esimerkiksi ainoastaan voimakkaisiin viesteihin, jolloin lapsi oppii saavansa huomiota ja hoivaa ainoastaan vaatimalla, itkemällä, valittamalla, huutamalla tai konfliktien avulla. (Rusanen 2011, 67–68.) Ristiriitaisesti turvattomassa kiintymysmallissa lapsi voi osoittaa joko suurta passiivisuutta tai vastarintaa huoltajiin kohtaan.

Lapsen eläessä tunneilmaisultaan köyhässä ilmapiirissä, jossa kaikenlaisten tunteiden ilmaisua pyritään välttelemään, hän oppii yleensä välttelevän turvattoman kiintymyssuhdemallin (Airo & Tokola 2024). Lapsi on oppinut, että hänen tulee selviytyä yksin voimakkaista tunnekuhuista ja huoltaja sietää heikosti kielteisiä tunteita (Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 27). Tällöin lapsi joutuu turvautumaan hädän hetkellä itsekehitettyyn kompensoivaan itsesäätelysystemiin rauhoittaakseen itseään. Välttelevästi turvattomassa kiintymysmallissa lapsi ei kykene turvautumaan huoltajiinsa, vaan pitää heihin etäisyyttä tunneperäisesti, fyysisesti tai molemmilla tavoilla. (Rusanen 2011, 65–66.)

Epäjohdonmukainen ja lapsen kannalta vahingollinen ilmapiiri voi johtaa myös kaottiseen eli jäsentymättömään kiintymyssuhdemalliin. Lapsella ei ole johdonmukaista strategiaa, huoltaja saattaa olla samaan aikaan turvallinen ja pelottava. Lapsi on saattanut kokea huoltajiensa vetäytyvyyttä tai suurta vihamielisyyttä. (Rusanen 2011, 68.) Huoltajat ovat epäluotettavia ja voivat olla jopa vaarallisia lapselle sekä perheessä voi olla väkivaltaa tai alkoholiongelmia (Airo & Tokola 2024). Turvaton ja erityisesti jäsentymätön kiintymyssuhde voi aiheuttaa vakavan kehitysrisin tai kiintymyssuhdehäiriön lapselle ja sen varhainen tunnistaminen olisikin erittäin tärkeää (Isosävi, Ruismäki & Kaunisto 2024, 97). Sinkkoson (2018) sekä Becker-Weidmanin ja Shellin (2008) mukaan kiintymyssuhdehäiriö syntyy yleensä useiden eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta.

Kiintymyssuhdehäiriöiden taustalla olevat tekijät ovat osittain tuntemattomia. Häiriöiden synnyn edellytyksenä on joka tapauksessa aina puutteellinen hoiva ja huolehtiminen, fyysinen tai psyykinen hyväksikäyttö tai laiminlyönti. (Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 164.) Toistuvat laiminlyönnit tai väkivaltaiset teot muokkaavat lapsen maailmankuvasta kaoottisen, epäluotettavan ja ennalta arvaamattoman. Arvaamattomuuden takia lapsi joutuu olemaan valppaana ja kokee olonsa uhatuksi jatkuvasti. Tällöin lapsi traumatisoituu. (Sinkkonen & Kalland 2003, 157; Becker-Weidman & Shell 2008, 44–45.)

Lapsi tarvitsee kehityksensä kannalta eheyttävän ja kokoavan yhteyden toiseen ihmiseen. Mikäli lapsella ei tällaista yhteyttä ole tai hänellä on varhaislapsuudessa paljon kiintymyssuhteiden katkoksia, hänelle voi kehittyä reaktiivinen kiintymyssuhdehäiriö, jolloin ongelmana on pikemminkin kiintymyssuhteen määrä kuin laatu. Lapsi ei ole voinut kiintyä suoranaisesti keneenkään. Tämä voi näytettyä äärimmäisenä estyneisyytenä, valikoimattomana sosiaalisuutena tai näiden kahden yhdistelmänä. Valikoimattomasti sosiaalinen lapsi ottaa kontaktia vieraisiin ihmisiin ja voi olla valmis lähtemään heidän mukaansa. Estynyt ja vetäytynyt lapsi ei taas hae tukea aikuiselta missään tilanteessa. (Sinkkonen & Kalland 2011, 211; Sinkkonen & Tervonen-Arnkil 2015, 35–36; Sinkkonen 2018, 134–135; Hornor 2019, 614; Upadhyaya 2021.)

2.3 Oireilu rikkoutuneessa kiintymyssuhteessa

Turvaton kiintymyssuhdemalli voi ilmentyä monin eri tavoin. Vaikeissa tilanteissa turvaton kiintymyssuhdemalli voi altistaa takertuvaan, hajaantuvaan tai vetäytyvään käytökseen (Sinkkonen & Kalland 2011, 77). Turvaton ja erityisesti jäsenymätön kiintymyssuhde voi aiheuttaa vakavan kehitysriskin tai kiintymyssuhdehäiriön lapselle ja sen varhainen tunnistaminen olisikin erittäin tärkeää (Isosävi, Ruismäki & Kaunisto 2024, 97; Puonti, Saarnio, & Hujala 2004, 247). Kiintymyssuhdehäiriö syntyy yleensä useiden eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Kiintymyssuhdehäiriön riskitekijöitä ovat muun muassa toistuvat sijoitukset, hoivaajan mielenterveysongelmat ja lasten kaltoinkohtelu. (Becker-Weidman 2008, 44–45; Hornor 2019, 616.)

Jo pienissä lapsissa voidaan nähdä merkkejä, jotka voivat liittyä mahdollisiin kiintymysvaikeuksiin. Tällaisia oireita ovat esimerkiksi lapsen huono katsekontakti, reagoimattomuus hoivaajaan, välinpitämättömyys muita kohtaan, veltto keho sekä halauksen voimakas vastustaminen. Lisäksi esimerkiksi lapsen motoristen taitojen kehittyminen voi olla viivästynyttä. (Becker-Weidman & Shell 2008, 48.) Kiintymyssuhdehäiriöön voi liittyä esimerkiksi seuraavia oireita: lapsi satuttaa ja kiusaa muita lapsia sekä on julma heitä kohtaan, pysyvien ystävyssuhteiden solmiminen ikätovereiden tavoin ei onnistu, lapsi varastelee tai ottaa tavaroita ilman lupaa vaikka saisi ne kysymällä luvan, lapsi valehtelee naurettavista ja ilmiselvistä asioista, lapsi on vieraille ihmisille liioitellun ystävällinen, lapsi väärentelee totuutta kokemastaan laiminlyönnistä tai väkivallasta, sekä lapsi voi saada tuntikausia kestäviä raivokohtauksia. Edellä mainittuja oireita voi esiintyä vähissä määrin ilman kiintymyssuhdehäiriötä, ja vaikka lapsella olisi kiintymyssuhdehäiriö, hänellä ei välttämättä ilmene näitä kaikkia oireita. (Becker-Weidman & Shell 2008, 46; Hornor 2019, 614.)

Becker Weidmanin ja Shellin (2008) kokemuksen mukaan oireet, joita lapsilla ilmenee, kertovat usein tavasta, jolla heitä on kaltoinkohdeltu. Esimerkkinä lapset, jotka voivat vaikuttaa täysin tunteettomilta, ovat usein kokeneet vakavaa emotionaalista kaltoinkohtelua. Toiset lapset puolestaan käyttäytyvät vihaisesti, väkivaltaisesti ja aggressiivisesti. Kaikilla näillä lapsilla on kuitenkin yhteisiä piirteitä; he ovat kokeneet kaltoinkohtelua pitkään, ja heidän on vaikea säädellä tunteitaan. Lisäksi kaikilta puuttuu perusluottamuksen tunne. He myös kokevat, etteivät he ole rakastettavia tai ettei kukaan rakasta heitä. Tämä puolestaan johtuu heidän sisäisistä työmlleistansa. (Becker-Weidman & Shell 2008, 48–49; Hornor 2019, 614.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS

Jokaisella tutkimuksella on jokin tarkoitus tai tehtävä, joka ohjaa tutkimusstrategisia valintoja. Huomionarvoista on, että tiettyyn tutkimukseen voi sisältyä useampia tarkoituksia ja on mahdollista, että tarkoitus muuttuu tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 137–138.) Tässä opinnäytetyössä perehdytään kiintymyssuhteeseen, sekä sen merkitykseen lastensuojelussa. Opinnäytetyön tarkoituksena on etsiä mahdollisimman laajasti teoreettista tietoa aiheesta sekä lisätä omaa että lastensuojelun sijaishuollossa työskentelevien tietoperustaa aiheesta. Tavoitteena on myös syventää omaa ymmärrystä ja osaamista vaurioituneen kiintymyssuhteen omaavan lapsen kohtaamisessa ja tukemisessa. Tarkoituksenamme on koota käytännönläheisiä vinkkejä siitä, miten ohjaajan ja lapsen välistä kiintymyssuhteen rakentumista sekä lasta, jolla ei välttämättä ole turvallista kiintymyssuhdetta, voidaan tukea lastensuojelun sijaishuollon arjessa. Tämä opinnäytetyö edistää sosiaalialan kompetensseissa sisältävien asioiden oppimista, kuten asiakastyön osaamista sekä eettistä osaamista. Lisäksi saamme tämän opinnäytetyön myötä kokemusta sekä vahvistusta sosionomin tutkimukselliselle kehittämisosaamiselle. (SOAMK 2023.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksen muotoilu on olennainen osa katsausprosessia, sillä ilman ennalta asetettua kysymystä ei voi muodostaa hakusanoja eikä toteuttaa hakuprosessia. Kirjallisuuskatsauksessa ei pyritä ainoastaan vastaamaan tutkimuskysymykseen tutkimuksella vaan tutkimuskysymystä hyödynnetään katsauksen eri vaiheissa valintojen ja ratkaisujen perustana. (Vilkkä 2023, 43.)

Tutkimuskysymyksemme on:

Miten lastensuojelun sijaishuollon yksikössä voidaan tukea lapsen kiintymyssuhdetta arjessa?

3.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä

Kirjallisuuskatsaus on tutkimustapa, jolla tunnistetaan, arvioidaan, tulkitaan ja yhdistellään tutkijoiden alkuperäistutkimusten tietoa. Metodia käytettäessä tarkoituksena on koota alkuperäistutkimusten olennainen tieto tietyssä aihepiirissä ja tehdä asetettuun tutkimuskysymykseen keskeiset johtopäätökset. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kriittisesti tarkasteltu kokonaiskuva tietyistä aiheista. (Vilkkä 2023, 11–12.) Valitsimme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi kuvailevan kirjallisuuskatsauksen, sillä se tarjoaa hyvän pohjan tutkimuksemme rakentamiseen sekä aiemmin tuotetun tutkimustiedon ymmärtämiseen. Lisäksi kuvaileva kirjallisuuskatsaus on menetelmänä sellainen, jonka avulla aiheitamme on mahdollista kuvata mahdollisimman laajasti.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pyrkii ilmiön ymmärtämiseen ja ymmärretyn kuvailemiseen vakuuttavasti sekä johdonmukaisesti. Metodina se on hyvin käytetty humanistisessa tutkimusperinteessä. (Vilkkä 2023, 21–22). Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voi myös olla löydettävissä uusi tai erilainen näkökulma käsiteltävään ilmiöön (Kangasniemi 2013, 294). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on luonteeltaan aineistolähtöistä ja ymmärtämiseen pyrkivää ilmiön kuvausta. Katsaustyyppinä se on muita katsauksia vapaampi tiedonhaussa ja siinä, kuinka tarkasti erilaisten aineistojen valintakriteerit tulee määritellä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on hyvä valinta metodiksi, jos esimerkiksi halutaan selvittää mitä tutkitavasta ilmiöstä tiedetään, minkälaisia käsitteitä ilmiöstä puhuttaessa käytetään tai miten käsitteet nähdään suhteessa toisiinsa. (Vilkkä 2023, 19–20.) Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan myös kuvata tietyn teorian historiallista kehitystä (Salminen 2011, 3).

Kirjallisuuskatsauksen aluksi on tavoitteena löytää mahdollisimman paljon tutkimuksia käsiteltävästä aiheesta. Tutkimusten ei tarvitse olla täydellisen osuvia, mutta täytyy pystyä perustellusti sanomaan, miten valittu tutkimus käsittelee tutkimuskysymykseen liittyvää aihetta, millä tavoin tutkimus on katsottu olennaiseksi katsaukselle ja miten se vastaa tutkimuskysymykseen. Aineistonhaku-prosessin tunnistamisvaiheessa määritellään reunaehdot aiheelle ja hakukriteereille. Aineistoa seulotaan laajasti ja hahmotellaan julkaisujen sisällyttämisen ja

poissulkemisen kriteerit. Molemmat kriteerit tulee määritellä ja kertoa millä perusteella tutkimukset on valittu ja millä perusteella suljettu katsauksesta pois. Seuranta- ja valintavaiheessa perehdytään aineistojen sisältöihin ja siihen, miten ne vastaavat ennalta asetettuun tutkimuskysymykseen. (Vilkkä 2023, 74.)

3.2 Aineiston hakeminen ja valintaprosessi

Aloitimme tiedonhaun käymällä kirjastossa informaatikon luona, jonka kanssa mietimme hakusanoja ja muodostimme hakulausekkeita eri tietokantoihin. Ensimmäisellä koehaulla rajasimme aineistojen julkaisuvuodet ensin 2020–2025, mutta emme saaneet riittävän kattavasti aineistoa, joten päädyimme muokkaamaan julkaisuvuotia aikavälille 2015–2025. Joistakin tietokannoista saimme liian laajasti tuloksia, joten kohdensimme haun tiivistelmään. Hakutuloksissa oli myös aiemmin tehtyjä aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ja pro gradu – tutkielmia, joihin emme suoriltaan voineet viitata, mutta hyödynsimme niistä lähdeluetteloita ja etsimme sitä kautta lisää aineistoa. Hakujen ja tutkimuskysymyksen tarkentumisen myötä myös hakulausekke muuttui hieman, jolloin teimme uusia hakuja. Tarkistimme julkaisijoiden luotettavuuden JUFO-portaalista, joka on palvelu tieteen parissa työskenteleville ja tutkijoille. Sieltä löytyvät Julkaisufoorumi-luokitukseen kuuluvien tieteellisten julkaisusarjojen, kirjakustantajien ja konferenssien tietoja. (JUFO-PORTAALI 2024.)

Teimme useamman kerran hakuja ja saimme informaatikolta myös uusia hakulausekkeita, mutta emme siltikään löytäneet aineistoon sopivia lähteitä. Viimeisellä hakukerralla käytimme ensimmäisiä hakulausekkeita, rajasimme hakutulokset maksimissaan kymmenen vuotta vanhoihin sekä tieteellisiin artikkeleihin. Selasimme tietokannoista yksitellen kaikki läpi otsikon perusteella ja luimme jokaisen, joka vähänkään viittasi kysymykseen. Saimme lisää lähteitä ja löysimme myös neljä kansainvälistä tutkimusta, joita hyödyntäen löysimme vastauksen tutkimuskysymykseemme.

Haimme opinnäytetyöhön aineistoa seuraavista tietokannoista: Oula-Finna, Finna.fi, Journal.fi, Ebsco ja ScienceDirect. Käytettävät hakusanat suomeksi olivat: kiintymys, kiintymyssuhde, kiintymissuhde, objektsuhde, sijoitus,

lastensuojelu, lastenkoti ja huostaanotto. Englanninkieliset hakusanat olivat: attachment relationship, affection, object attachment, bonding, maternal bond, child protection, child welfare ja taking into custody. Taulukossa 1 on jäsenneily aineiston hakemiseen käytetyt hakusanat. Taulukossa 2 esitämme tarkemmin, mitä hakulausekkeita olemme käyttäneet missäkin tietokannassa, miten olemme rajanneet hakua sekä mitä tuloksia saimme.

TAULUKKO 1 Aineiston hakemiseen käytetyt hakusanat.

Kiintymyssuhde	attachment relationship, maternal bond
Lastensuojelu	child protection, child welfare
Kiintymys	Affection
Objektisuhde	object relationship, object attachment
Lastenkoti	foster care unit, group home
Sijoitettu	taking into care
Huostaanotto	taking into custody
Side	Bonding

TAULUKKO 2 Hakulausekkeet sekä tulokset

Tietokanta:	Hakulauseke:	Rajaukset	Tulokset	Lopullisesti hyväksytyt
Oula-Finna	(kiintymy* OR kiintymissuh* OR objektisuh*) AND (lastensuojelu* OR lastenko* OR sijoitet* OR huostaanot*) AND (omaohjaaj*)	Tieteellinen artikkeli, julkaistu 2015–2025	0	0
Finna.fi	(kiintymy* OR kiintymissuh* OR objektisuh*) AND (lastensuojelu* OR lastenko* OR sijoitet* OR huostaanot*) AND (omaohjaaj*)	Tieteellinen artikkeli, julkaistu 2015–2025	9	0
Journal.fi	Haku lehti keralla	Julkaistu 2015–2025	0	0

Ebsco	"child protect*" OR "child welfare" OR "taking into custody" OR "taking into care" OR "foster care unit*" affection OR "object attachment" OR bonding OR "object relationship*" OR "maternal bond" OR "attachment relationship"	Kohdistus tiivistelmään, julkaistu 2015–2025	268	0
ScienceDirect	"Child protection" OR "child welfare" OR "taking into custody" OR "taking into care" OR "foster care unit" affection OR "object attachment" OR bonding OR "object relationship" OR "maternal bond" OR "attachment relationship"	Vertaisarvioitu, julkaistu 2015–2025, koko teksti saatavilla	131	4

Taulukossa 3 olemme kuvanneet aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

TAULUKKO 3 Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteeri	Poissulkukriteeri
Ammatillinen, tutkittu, ja vertaisarvioitu asiantuntijatieto	Ei vertaisarvioitu aineisto
Vastaa tutkimuskysymykseen	Ei vastaa tutkimuskysymykseen
Koko teksti saatavilla ilmaiseksi	Maksullinen teksti
Suomen- tai englanninkielinen aineisto	Muu kuin suomen ja englannin kielen aineisto
Julkaistun vuoden 2015 jälkeen	Julkaistu ennen vuotta 2015

Kävimme julkaisut läpi seuraavien vaiheiden mukaisesti:

- Otsikon perusteella hyväksyminen/hylkääminen.
- Sisällysluettelon perusteella hyväksyminen/hylkääminen
- Tiivistelmän perusteella hyväksyminen/hylkääminen
- Johdannon perusteella hyväksyminen/hylkääminen
- Sisällön perusteella hyväksyminen/hylkääminen

3.3 Aikaisempia tutkimuksia ja opinnäytetöitä

Aikaisempia opinnäytetöitä kiintymyssuhteen tukemisesta lastensuojelun kontekstissa on tehty jonkin verran. Rask Siiri ja Nieminen Noora (2017) Laurea ammattikorkeakoulusta ovat tehneet opinnäytetyönä liitteen perehdytyskansioon aiheesta kiintymyssuhteen merkitys lastensuojelussa. He tarkastelevat aihetta osin saman sisältöisesti, kuin me omassa työssämme. He ovat toteuttaneet opinnäytetyönsä toiminnallisena. Tekijät ovat sairaanhoitajaopiskelijoita ja työssä näyttäytykin terveydenhuollon katsantokanta. Jurvelin Alisa ja Salmela Anna (2020) LAB-ammattikorkeakoulusta ovat puolestaan tehneet opinnäytetyön aiheesta nuoren vaurioituneen kiintymyssuhteen huomioiminen – Lastensuojelulaitoksen tuki vanhemmalle. Heidän työnsä tarkoituksena oli auttaa lastensuojelun piiriin kuuluvan lapsen vanhempaa ymmärtämään oman lapsensa kiintymyssuhdevauriot ja niistä aiheutuvat haasteet.

3.4 Aineiston analysointi

Tutkimuksen keskiössä on kerätyn aineiston analysointi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 221). Analysoimalla alkuperäistutkimuksista löytyviä havaintoja saimme aikaan uutta tietoa. Sisällönanalyysin perusideana on alkuperäistutkimusten tutkiva lukeminen. Tavoitteenamme oli luoda aineistosta asiakokonaisuus eli synteesi. (Vilka 2023, 86–88.) Laadullisessa tutkimuksessa koodaus, teemoittelu ja tyypittely ovat perinteisiä analyysimenetelmiä, ne voidaan luokitella sisällönanalyysin muodoiksi. (Kallinen & Kinnunen 2021). Analysoimme valitun tiedon teemoittelua hyödyntämällä.

Teemoittelu on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä ja sen voidaan ajatella olevan yksi sisällönanalyysin muodoista. Teemoittelussa pyrimme hahmotamaan tutkimusaineistosta nousevia keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Aluksi aineistosta tunnistettiin sitä ohjaavia johto- ja perusajatuksia, joiden ympärille rakensimme teemaan liittyvän kokonaisuuden. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Teemaattinen analyysi mahdollisti aineiston kokonaisvaltaisen lähestymisen tutkimuskysymykseen vastaavien teemojen kautta sekä meidän tulkintamme teemojen ryhmittelyssä. Erilaisilla käsittekartoilla ja taulukoilla voitiin havainnollistaa ja auttaa ymmärtämään kirjallisuuskatsauksen aineistosta teema-analyysillä hankittuja tuloksia. (Vilkkä 2023, 90.) Jaottelemme aineiston taulukossa 4.

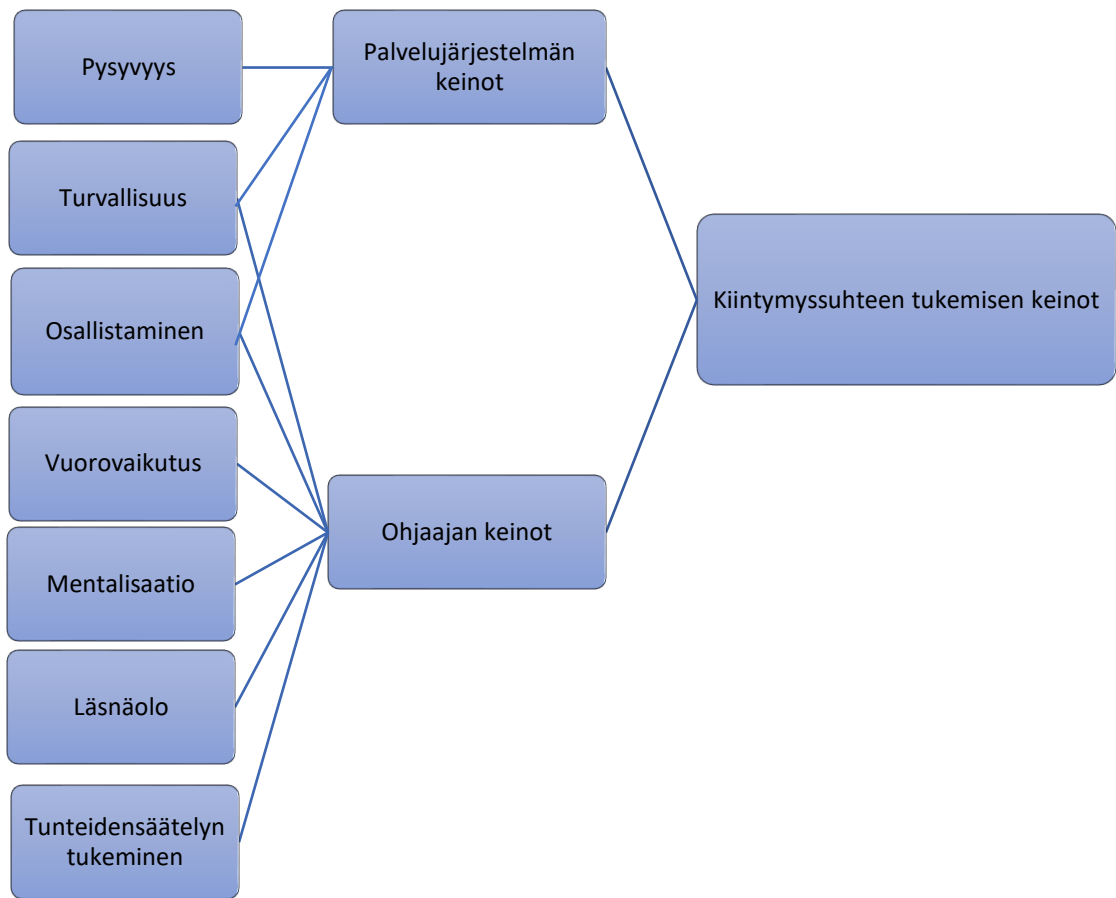
Taulukko 4. Aineisto

Tekijät/julkaisu	Keskeiset tavoitteet	Keskeiset havainnot
Bakanosky, Bederian-Gardner, Chae, Chong, Córdón, Goodman, Hobbs & Narr, 2018. Instability in the lives of foster and nonfoster youth: Mental health impediments and attachment insecurities.	Tutkimuksessa tarkasteltiin epävakauden, mielenterveysongelmien ja kiintymyssuhde-epävarmuuden välisiä yhteyksiä sijais- ja riskiryhmään kuuluvilla ei-sijaisnuorilla.	Tutkimus keskittyi pysyvyyteen ja sen merkitykseen kiintymyssuhteen näkökulmasta.
Clément & Côté, 2022. Let's talk about love: Perceptions of children in residential care	Päätavoitteena oli ymmärtää paremmin laitoksiin sijoitettujen lasten kokemuksia. Tarkemmin sanottuna tutkimus koski heidän tuntemuksiaan siitä, että heistä päivittäin huolehtivat ihmiset rakastavat heitä.	Tutkimuksessa nousi esille turvallisen ympäristön, vuorovaikutuksen ja osallistamisen merkitykset uuden turvallisen suhteen luomisessa.
Forkey, Griffin & Svendsen, 2020.	Päätavoitteena oli korostaa kiintymyssuhteen	Kiintymys on perustalla lapsuudelle ja

<p>Using the Attachment Relationship and Positive Parenting Principles to Build Childhood Resilience.</p>	<p>merkitystä lapsen resilienssin rakentamisessa, esitellä positiivisen kasvatuksen periaatteet resilienssin tukemiseksi, antaa käytännön keinoja resilienssin ja kiintymyksen edistämiseksi sekä tarjota konkreettisia vanhemmuuden strategioita lapsen kehityksen tukemiseksi.</p>	<p>kiintymyssuhteista tuleva turvallisuus on paras tapa tukea kasvua ja kehitystä sekä emotionaalista ahdistusta.</p>
<p>Hélie, Lecompte & Pascuzzo, 2023. A look inside family reunification for children with attachment difficulties: An exploratory study.</p>	<p>Tavoitteena on ymmärtää paremmin lasten kiintymyssuhdevaikeuksia perheenyhdistämisen yhteydessä vertaamalla lapsia, joilla on kiintymyssuhdevaikeuksia ja joilla ei ole kiintymyssuhdevaikeuksia, sijoitusominaisuuksien ja kliinisten ominaisuuksien perusteella</p>	<p>Korostetaan lapsen ja vanhemman yhteydenpidon tärkeyttä sekä riittävän tuen merkitystä niin lapselle kuin huoltajille/perheelle sijoituksen aikana ja sen jälkeen. Tutkimuksessa nousee vahvasti esille myös se, kuinka tärkeää on kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten kohdalla varmistaa, että heidän tarpeensa pysyvyyteen ja vakauteen hoidossa otetaan huomioon.</p>

Aineistoa analysoidessamme esiin nousi useita teemoja, joista muodostimme kaksi pääteemaa: ohjaajan keinot ja palvelujärjestelmän keinot. Pääteemojen alle muodostui alateemoja. Esitämme teemoittelun kuviossa 1. Tätä teemoittelua

hyödyntäen avaamme tutkimustulokset luvussa 4. Johtopäätökset – osiossa kuvaamme, mitä nämä keinot tarkoittavat konkreettisesti arjessa.

Kuvio 1 Teemoittelu

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Perehdyttyämme huolellisesti tutkimukseen valittuun aineistoon löysimme teemoittelun avulla tutkimuskysymyksen kannalta keskeiset teemat eli konkreettiset keinot, kuinka kiintymyssuhdetta voidaan tukea. Jaoimme teemat ohjaajien sekä palvelujärjestelmän keinoihin. Pääteemoiksi muodostui siis ohjaajien keinot ja palvelujärjestelmän keinot. Alateemoiksi puolestaan nousi pysyvyys, turvallisuus, vuorovaikutus ja läsnäolo, mentalisaatio, tunteidensäätelyn tukeminen sekä osallisuus. Tässä osiossa olemme koonneet tutkimusten keskeiset tulokset. Käytämme aineiston lisäksi myös muita lähteitä tulosten tarkastelussa.

4.1 Palvelujärjestelmän keinot

Yksi palvelujärjestelmän keinoista tukea kiintymyssuhdetta on varmistaa pysyvyyttä sijoitetun lapsen elämässä. Lastensuojelussa sijoitetuilla lapsilla voi olla takana useampia sijoituksia, jotka voivat vaikeuttaa kiintymyssuhteen muodostumista. Tutkimusten mukaan pysyvyys on erittäin tärkeä tekijä turvallisen kiintymyssuhteen kannalta. Lapsella vaihtuu sijoituksessa kotiympäristö, mutta hänellä voi vaihtua samalla myös koulu ja kaveripiiri, joka voi johtaa vakavampaan kiintymyssuhde-epävarmuuteen, kuin pelkkä kodin tai koulun vaihtuminen. Haasteita pysyvyyteen sijoituspaikassa voi luoda myös henkilökunnan vaihtuvuus, mutta myös se, että laitos koostuu useista eri ohjaajista. (Hélie, Lecompte & Pascuzzo 2023, 2; Bakanosky, Bederian-Gardner, Chae, Chong, Córdón, Goodman, Hobbs & Narr 2018, 159–160.) Kokemuksiemme mukaan haasteena voi olla myös sopivan sijoituspaikan löytyminen kodin lähialueelta, jolloin sijoituspaikka voi olla kaukana huoltajista. Mahdollisesti myöhemmin löytyvä, sijainniltaan parempi sijoituspaikka tuo jälleen uusia muutoksia lapsen elämään.

Muita palvelujärjestelmän keinoja ovat turvallisuuden varmistaminen ja osallisuuden tukeminen. Aineiston perusteella turvallisuus koostuu monista eri tekijöistä. Tutkimuksessaan Clément ja Côté (2022) toteavat, että on tärkeä osallistaa lapset ottamalla heidät mukaan palveluiden kehittämiseen ja organisaatorakenteesiin, jotta heidän hyvinvointinsa ja turvallisuuden tunteensa voisi kehittyä. Lapsen

tulee kokea ympäristö turvalliseksi, jotta parantava suhdekokemus voi mahdollistua. Turvallisen kasvuympäristön takaamiseen veloitetaan jo esimerkiksi lastensuojelulaissa (417/2007) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa. Aineistomme tutkimuksissa ei kuitenkaan tullut muita turvallisuuteen liittyviä palvelujärjestelmän keinoja selkeästi ilmi, mutta esimerkiksi lastensuojelulaissa säädetään lastensuojelun henkilöstöstä ja sen mitoituksista, joka on edellytys turvallisuudelle (417/2007, 60§). Myös työntekijät voivat vaikuttaa lasten turvallisuuden tunteeseen sekä osallisuuden lisäämiseen.

4.2 Ohjaajien keinot

Aineistosta ilmeni, että sijoituspaikan turvalliset aikuiset ovat keskeinen tekijä turvallisuuden tunteen luomisessa. Aikuisen tulee olla lapselle ”turvasatama”, johon voi luottaa ja joka vastaa lapsen tarpeisiin. Myös sijoituspaikan ennakoitavat arjen rutiinit auttavat lapsia kehittämään turvallisuuden tunnettaan. (Forkey, Griffin & Svendsen 2020, 23.) Aineiston lisäksi myös Tanskanen ja Timonen-Kallio (2010) kertovat julkaisussaan turvallisuuden kokemusten tarjoamisen edistävän lapsen osallisuutta yhteisössä. Lapsen kanssa työskennellessä yksi keskeisimmistä lähtökohdista on lapsen osallisuus ja sen edistäminen (Saastamoinen 2010, 66). Osallisuutta voidaan tukea myös tarjoamalla kokemuksia välittämisestä, yhteenkuuluvuudesta sekä hyväksynnästä (Tanskanen & Timonen-Kallio 2010, 51).

Myös vuorovaikutus ja sen laatu ovat merkittäviä tekijöitä kiintymyssuhteen kannalta. Aineiston mukaan vuorovaikutus turvallisen ohjaajan kanssa luo perustan lapsen kiintymyssuhteille. Ohjaajan empaattisuus, läsnäolo ja sensitiivisyys ovat tärkeitä vuorovaikutuksen rakennuspalikoita. Arjessa on hyvä olla myös hetkiä, jolloin ohjaaja on täysin keskittynyt ja sitoutunut vuorovaikutukseen lapsen kanssa ja häiriötekijät on minimoitu. (Forkey ym. 2020, 17–18.) Kirjallisuuskatsauksen tuloksien lisäksi esimerkiksi suomalaisen lastensuojelun laatusuosituksen (2019) mukaan lastensuojelutyö vaatii erityisen vahvaa vuorovaikutusosaamista. Lastensuojelutyössä tehdään usein viranomaispäätöksiä, joista asiakkaat eivät aina ole ohjaajien kanssa samaa mieltä. Ohjaajan on kyettävä luomaan kunnioittava ja empaattinen ilmapiiri vaikeissakin tilanteissa. Esimerkiksi lapsen

sijoitus- tai huostaanottotilanteissa korostuu kyky käsitellä haastavia tilanteita rakentavasti, kiireettömästi ja yhteistyössä lapsen ja hänen läheistensä kanssa. Ohjaajilla on tärkeää olla kyky ymmärtää, että vuorovaikutuksessa on kaksi erilaista ja erillistä mieltä, joiden välillä voi kuitenkin olla yhteys. Tällä tarkoitetaan mentalisaatiokykyä. (Sinkkonen 2022, 44.)

Mentalisaatio on yksi turvallisen kiintymyssuhteen rakennuspalikoista. Forkey ym. (2020) avaavat tutkimuksessaan mentalisaation merkitystä. Ohjaajan tulee katsoa maailmaa lapsen silmin eli pitää lapsen mieli mielessä. Lapsen tunnesäätelyä tukemalla ohjaaja voi vaikuttaa positiivisesti kiintymyssuhteeseen. Samalla tavalla kuin lapsi oppii puhumaan puhumalla, hän oppii ymmärtämään tunteitaan peilaamalla omia tunteitaan aikuisen tunteisiin. Ohjaajalla täytyy olla kyky säädellä ja hallita omia tunteitaan, jotta hän voi ohjata lasta tunteiden säätelyssä. Ohjaajan tulee myös sietää kaikenlaisia tunteita, jotta lapsi voi kokea, että kaikki tunteet ovat sallittuja ja hän voi oppia säätelemään tunteitaan.

5 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Tutkimuksen tekeminen nivoutuu monin tavoin tutkimusetiikkaan eli hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Tutkijan rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus ovat hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia. Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää myös, että tutkijan on toimittava rehellisesti ja vilpittömästi toisia tutkijoita kohtaan. Tämä tarkoittaa, että tutkijan tulee kunnioittaa toisten tutkijoiden työtä ja saavutuksia. Toisten tutkijoiden saavutukset huomioimme muun muassa tarkoin lähdeviittein sekä tuomalla tekstissä selkeästi esille, mikä on meidän omaa pohdintaamme ja mikä peräisin tutkimukseen valikoituneista lähteistä. Tutkimuksen avulla on pyrittävä myös tuottamaan uutta tietoa, joka on sovittavissa yhteen jo olemassa olevan tiedon kanssa. (Vilkka, 2021, Luku 2 Tutkimusetiikka.)

Tutkimusetiikka kulki mukanaamme koko opinnäytetyöprosessin ajan, aiheen ideoinnista tutkimustulosten raportointiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 23; Kallinen & Kinnunen 2021). Kirjallisuuskatsausta aloittaessamme perehdyimme huolella tutkimuskohteeseen ja kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen tutkimusmenetelmänä, näin varmistimme työmme luotettavuuden. Aiheeseen perehdyttyämme määrittelimme tarkasti opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteet sekä laadimme konkreettisen tutkimuskysymyksen. Kirjaston informaation osaamista hyödyntämällä muodostimme täsmälliset ja aiheitamme vastaavat hakusanat. Kirjallisuushakujen läpinäkyvyyden ja jäljitettävyyden turvasimme kirjaamalla auki käyttämämme hakusanat, haun rajaukset ja tietokannat, joissa hakuja suoritimme.

Tutkimusryhmänä sitouduimme noudattamaan hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita tutkimustyössämme sekä tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä periaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Kirjallisuuskatsauksemme toteutuksessa noudatimme eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkinta- ja arviointimenetelmiä. Lisäksi varmistimme tieteellisen tiedon avoimuuden ja vastuullisuuden, kuten kirjallisuuskatsaukselle asetetut kriteerit edellyttävät. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–12.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kerätä konkreettisia keinoja kiintymyssuhteen tukemiseen lastensuojelun sijaishuollonyksikössä. Turvallinen kiintymyssuhde on perusta lapsen hyvälle kasvulle ja kehitykselle. On tärkeää, että lapsen kanssa toimivat aikuiset ymmärtävät kiintymyssuhteen merkityksen ja pyrkivät tukemaan sen kehittymistä parhaansa mukaan. Tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksen avulla pyrimme selvittämään kiintymyssuhteen tukemisen keinoja.

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella turvallisen kiintymyssuhteen tukemisen keinot ovat hyvinkin arkisia. Yksi esiin tulleista keinoista oli laadukas vuorovaikutus, jonka avulla työntekijä voi luoda luottamuksellisen suhteen lapsen kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa lapsen tasolle asettumista, selkeää ja lapsen ikä- ja kehitystasoon sopivaa kieltä. Kokemuksiemme mukaan lasten kanssa tarvitaan välillä aikaa ja kärsivällisyyttä kommunikoinnissa, etenkin, jos lapsi ei itse tuota puhetta. Tällöin tarvitaan kommunikoinnin tukimenetelmiä tai -välineitä, kuten tukiviittomia tai kuvakortteja. Ilman vuorovaikutusta lapsen on mahdotonta tulla nähdyksi, kuulluksi ja ymmärretyksi. Toinen vahvasti esiin nousseista keinoista oli pysyvyyden turvaaminen. Tällä tarkoitetaan pysyvän sijoituspaikan, kasvuympäristön sekä ihmissuhteiden turvaamista. Sijaishuollossa on lapsia, jotka ovat saattaneet kokea elämänsä aikana jo useamman sijoituksen tai sijoituspaikan vaihdoksen. Sijoitus on aina kolhu kiintymyssuhteeseen ja useat sijoitukset aiheuttavat tilanteen, jossa turvallisen kiintymyssuhteen muodostaminen voi olla erittäin haastavaa. Bakanosky ym. (2018) tutkimuksen mukaan muutoksien kasautuminen, kuten koulun, asuinpaikan ja kaveripiirin vaihtuminen, voivat lisätä kiintymyssuhdehaasteita.

Muita esille nousseita keinoja olivat osallisuuden tukeminen, turvallisuus, mentaalisaatio, läsnäolo ja tunteidensäätelyn tukeminen. Osallisuutta voidaan tukea esimerkiksi ottamalla lapsi mukaan toimintaan ja toiminnan suunnitteluun. Mahdollistamalla lapsen mukana olon häntä koskevissa asioissa, kuten asiakassuunnitelman laatimisessa tai viikko-ohjelman suunnittelussa, edistää lapsen osallisuuden kokemusta. On tärkeää huomioida myös lapsen halukkuus ja kyky osallistua

iän ja kehitystason mukaan. Osallisuuden kokemus lisää turvallisuuden tunnetta. Turvallisuuden tunteen kokemiseen vaikuttaa myös aiemmin mainitut vuorovaikutus sekä kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen. Lisäksi suuri merkitys on fyysisesti ja emotionaalisesti turvallisella ympäristöllä. Emotionaalisesti turvallisessa ympäristössä lapsi voi ilmaista kaikkia tunteitaan ilman pelkoa tuomitukseksi tai hylätyksi tulemisesta. Jotta lapsi voi näyttää kaikki tunteensa, ohjaajan tulee kyetä sekä vastaanottamaan lapsen tunnetiloja että hallitsemaan omia tunteitaan. Toisin sanoen, ohjaajalla tulee olla mentalisaatiokykyä. Tällöin lapsi voi oppia tunteiden säätelyä peilaamalla omia tunteitaan aikuisen tunteisiin.

Keinoja nousi esille melko vähän ja niidenkin löytäminen eri tutkimuksista oli hyvin haastavaa. Tiedostamme kuitenkin, että keinoja on enemmän, mitä toimme aineiston pohjalta ilmi. Muita keinoja ovat esimerkiksi vuorovaikutteinen kehitysterapia sekä onnistumisen kokemusten mahdollistaminen lapselle. Myös käytännön vuorovaikutusharjoituksista voisi olla apua lapsen ja ohjaajan välisen positiivisen vuorovaikutuksen rakentumisessa. Aineiston vähäisyyden vuoksi jatkotutkimusehdotuksena olisikin uusia tutkimuksia kiintymyssuhteen tukemisesta lastensuojelussa, erityisesti suomen kielellä. Lisäksi olisi hyvä saada keinoja yhteen kokoavaa tutkimustietoa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valinta on prosessi, joka vaati syvällistä pohdintaa ja henkilökohtaista kiinnostusta. Meidän kohdallamme kiintymyssuhteen tukeminen lastensuojelussa nousi luontevasti esiin, kun pohdimme, millä alueella voisimme tuottaa merkityksellistä ja ajankohtaista tietoa. Erityisesti meitä kiinnosti löytää konkreettisia keinoja kiintymyssuhteen tukemiseksi. Kuulimme myös lastensuojelutyössä olevilta ammattilaisilta, että tämä tieto voisi olla hyödyllistä ja tukea heidän työtään.

Koimme opinnäytetyön prosessin melko haastavana. Suurimman haasteen loi aineiston vähäisyys. Löysimme ainoastaan muutamia kansainvälisiä tutkimuksia tutkimuskysymykseemme liittyen, joiden kääntäminen aiheuttikin omat haasteensa. Jouduimme muokkaamaan myös tutkimuskysymystä useampaan otteeseen. Haastetta toi myös kolmen täysin eri elämäntilanteessa olevan opiskelijan aikataulujen yhteensovittaminen. Teimme opinnäytetyötä useasti etäyhteyksien välityksellä, jaoimme osa-alueita sekä asetimme aikarajoja kokonaisuuksien valmistumiselle. Näistä haasteista huolimatta kuitenkin kehityimme ja opimme erilaisia asioita.

Tiedonhaunprosessi tuli todella tutuksi, ja tässä prosessissa kirjaston informaatikko oli apunamme. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitomme kehittyivät opinnäytetyön prosessin aikana. Koemme saavuttaneemme asettamamme tavoitteet, sekä oppineet kompetensseissa sisältäviä asioita esimerkiksi eettistä osaamista muun muassa perehtymällä tutkimuseettisiin periaatteisiin ja noudattamalla niitä koko opinnäytetyöprosessin ajan. Tämän opinnäytetyön tekeminen edisti ammatillista kasvuamme monella eri osa-alueella. Opimme projektinhallinnan taitoja, kuten aikatauluttamista, suunnittelua ja resurssien hallintaa. Lisäksi opimme ammatillisen tekstin kirjoittamisen taitoja ja lähteiden luotettavuuden kriittistä arviointia.

Bowlbyn kiintymyssuhdeteoria on ollut tärkeä osa opinnäytetyömme viitekehystä. Tämä teoria on merkittävä kehityspsykologian teoria, mutta on kuitenkin hyvä huomioida sen rajoitukset ja tarkastella teoriaa myös kriittisesti. Kaikki ei mielestämme ole niin yksiselitteistä kuin teoria antaa ymmärtää. Teoria korostaa

varhaislapsuuden merkitystä lapsen kehitykselle, mutta myöhempien kokemusten vaikutusta ei niinkään huomioida. Myös kiintymyssuhdeteorian soveltuvuutta erilaisissa kulttuureissa voidaan pohtia, koska turvallinen kiintymyssuhde voi ilmetä eri tavoin eri kulttuureissa.

Tämän opinnäytetyön tulokset olivat osittain ennalta odotettuja. Tutkimuksesta kävi ilmi, että muutoksien kasaantumisella lapsen elämässä on negatiivinen vaikutus kiintymyssuhteisiin, mutta pohdimme että muutoksilla voi olla myös positiivinen vaikutus. Esimerkiksi lapselle vahingollisen kasvuympäristön tai kaveripiirin vaihtumisella voi olla pidemmällä aikavälillä myönteiset seuraukset lapsen kasvulle ja kehitykselle. Toisessa tutkimuksessa tuotiin esiin, että sijaishuollossa kiintymyssuhteen muodostamiseen tuo haasteensa ohjaajien vaihtuminen useamman kerran vuorokauden aikana. Lapset voivat kohdata esimerkiksi 11 eri ohjaajaa saman päivän aikana. Toisaalta useat eri ohjaajat mahdollistavat sen, että lapset saattavat todennäköisemmin löytää aikuisen, jonka kanssa tulla hyvin toimeen ja luoda läheisempi suhde. Näidenkin suhteiden luomiseen vaikuttavat sekä lapsen että ohjaajan kiintymyssuhdemallit. Tämän vuoksi ohjaajan on tärkeä tiedostaa omien kiintymyssuhdemallien vaikutus omaan työskentelyyn.

Tutkimustieto lapsuuden kiintymyssuhteen vaikutuksista on runsasta, kun taas sen merkitystä aikuisuudessa on tutkittu vähemmän. Tutkittua tietoa kiintymyssuhteen vaikutuksista vanhemmuuteen löytyi jonkin verran, kun taas kiintymyssuhdehäiriön ilmenemisestä muuten aikuisuudessa ei juurikaan löytynyt. Turvattoman kiintymyssuhteen sekä kiintymyssuhdehäiriön varhainen tunnistaminen ja tukeminen on tärkeää, sillä sen vaikutukset voivat ulottua pitkälle aikuisuuteen. Ongelmia voi ilmetä muun muassa ihmissuhteissa, itsetunnossa, luottamuksessa ja mielenterveydessä. Kiintymyssuhdemallit aktivoituvat erityisesti parisuhteissa, vanhemmuudessa ja stressaavissa tilanteissa. Yhteiskunnallisessa kontekstissa nämä haasteet voivat näkyä esimerkiksi työttömyytenä tai päihteiden väärinkäytönä. On tärkeää huomioida, että kiintymyssuhdemallit voivat muovautua erilaisen kokemusten ja ihmissuhteiden myötä. Yhteenvetona voidaan todeta, että lapsuudessa syntyneillä kiintymyssuhdemalleilla on kiistaton vaikutus yksilön koko elämän ajan.

LÄHTEET

Airo, R. & Tokola, M. 2024. Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit. Lääkärikirja Duodecim. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359> Luettu: 12.10.2024.

Araneva, M. 2022. Lapsen suojeleminen: Toteuttaminen ja päätöksenteko. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Bakanosky, S., Bederian-Gardner, D., Chae, Y., Chong, J., Cordón, I., Goodman, G., Hobbs, S. & Narr, R. 2018. Instability in the lives of foster and nonfoster youth: Mental health impediments and attachment insecurities. *Children and Youth Services Review* volume 84 (2018) 159–167. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740917304966?ref=pdf_download&fr=RR-7&rr=91e270707f12ecdf Luettu: 22.2.2025.

Bardy, M. 2013. Lastensuojelun ytimissä. 4. uudistettu painos. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Barth, R. P. 1999. After safety, what is the goal of child welfare services: permanency, family continuity or social benefit? *International Journal of Social Welfare* 1999: 8: 244–252. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/229915579_After_Safety_What_is_the_Goal_of_Child_Welfare_Services_Permanency_Family_Continuity_or_Social_Benefit Luettu: 16.12.2024.

Becker-Weidman, A. & Shell, D. 2008. Auta lasta kiintymään. Vuorovaikutteinen kehityopsykoterapia traumaperäisen kiintymyshäiriön hoidossa. PT-Kustannus. Tampere.

Bowlby, J. 1997. Attachment and loss: Vol. 1. Attachment. London: Pimlico.

Clément, M.-É. & Côté, C. 2022. Let's talk about love: Perceptions of children in residential care. *Children and Youth Services Review*. Volume 140 (2022) 106584. Luettavissa:

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740922002201?ref=pdf_download&fr=RR-7&rr=91e271084a148294. Luettu: 23.2.2025.

Cyr, C. & Alink, L. 2017. Child maltreatment: the central roles of parenting capacities and attachment. *Current Opinion in Psychology* 2017, 15:81–86. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2352250X16302160?fr=RR-7&ref=pdf_download&rr=91ab7f0b9c758d54. Luettu: 3.3.2025.

Enroos, R., Heino, T. & Pösö, T. 2016. Huostaanotto: Lastensuojelun vaativin tehtävä. Vastapaino. Tampere.

Forkey, H., Griffin, J. & Svendsen, S. 2020. Using the Attachment Relationship and Positive Parenting Principles to Build Childhood Resilience. *Advances in Pediatrics* 67 (2020) 15–28. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0065310120300141?ref=pdf_download&fr=RR-7&rr=91e270a7dab8ecdf. Luettu: 22.2.2025.

Hakalehto S., Toivonen, V., Araneva, M., Helander, M., Koulu, S., Murto, L., Nyrhinen, A., Pollari, K., Saastamoinen, K., Salminen, K., Sormunen, M., Toivonen, V. & Tolonen, H. 2016. Lapsen, oikeudet lastensuojelussa. Hansaprint Oy. Turku.

Hélie, S., Lecompte, V. & Pascuzzo, K. 2023. A look inside family reunification for children with attachment difficulties: An exploratory study. *Children and Youth Services Review* volume 154 (2023), 107140. Luettavissa: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740923003353?ref=pdf_download&fr=RR-7&rr=91e270ef7fbf8294. Luettu: 22.2.2025.

Helminen, J. 2024. Sosiaalialan asiakastyönosaaminen. Teoksessa Viinämäki, L., Helminen, J. & Kinos, S. (toim.). 14 puheenvuoroa sosionomitutkinnon (AMK ja ylempi AMK) kompetensseista ja yhteiskunnallisista taustoista. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja 14/2024, 74–81. Lapin ammattikorkeakoulu Oy. Rovaniemi. Luettavissa:

[https://lucit.sharepoint.com/sites/Julkisettiedostot/Julkiset%20tiedostot/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FJulkisettiedostot%2FJulkiset%20tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024%2FPohjoisen%20tekij%C3%A4t%2014%202024%20Vii-
nam%C3%A4ki%20Leena%20ja%20muut%2Epdf&parent=%2Fsites%2FJulkisettiedostot%2FJulkiset%20tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024&p=true&ga=1](https://lucit.sharepoint.com/sites/Julkisettiedostot/Julkiset%20tiedostot/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FJulkisettiedostot%2FJulkiset%20tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024%2FPohjoisen%20tekij%C3%A4t%2014%202024%20Vii-
nam%C3%A4ki%20Leena%20ja%20muut%2Epdf&parent=%2Fsites%2FJulkisettiedostot%2FJulkiset%20tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024&p=true&ga=1) Luettu: 3.1.2025.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Bookwell Oy. Porvoo.

Honor, G. 2019. Attachment Disorders. Journal of Pediatric Health Care. Luettavissa: <https://www.jpeds.org/action/showPdf?pii=S0891-5245%2819%2930011-2> Luettu: 3.1.2025.

Hughes, D. A. & Ritanen, L. 2011. Kiintymyksen keskeinen vanhemmuus: Toimivuutta kasvatukseen. Tampere: PT-Kustannus.

Isosävi, S, Ruismäki, M & Kaunisto, S. 2024. Traumatisoituminen ja perhesuhteet. Nord Print. Helsinki.

JUFO-PORTAALI 2024. Julkaisufoorumi. Luettavissa: <https://jfp.csc.fi/jufoportaaali> Luettu: 16.12.2024.

Kallinen, T., & Kinnunen, T. 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori toim. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/> Luettu: 3.3.2025.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S., Pietilä, A., Jääskeläinen, P. & Liikainen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Luettavissa: <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>. Luettu: 29.10.2024

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2013. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. PS-kustannus. Jyväskylä.

Kekkonen, E. & Jahnukainen, J. 2023. Näkökulmia sijaishuoltoon. Lastensuojelun keskusliiton verkkojulkaisu. Luettavissa: www.lskl.fi/julkaisut/nakokulmia-sijaishuoltoon/ Luettu: 15.11.2024.

Kiiskinen, P. 2013. Iskä, äiskä, omahoitaja ja mä siltaa rakentamassa. Käsikirja sijaishuollon ammattilaisille. Luettavissa: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/frantic/pelastakaalapset/2015/12/17123223/Pela_K%C3%84SI-KIRJA-SIJASHUOLLON-AMMATTILAISILLE_4_LR1.pdf Luettu: 4.1.2025

Konkka, J. 2024. Sosiaalialan asiakastyönosaaminen. Teoksessa Viinamäki, L., Helminen, J. & Kinos, S. (toim.). 14 puheenvuoroa sosionomitutkinnon (AMK ja ylempi AMK) kompetensseista ja yhteiskunnallisista taustoista. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja 14/2024, 74–81. Lapin ammattikorkeakoulu Oy. Rovaniemi. Luettavissa: <https://lucit.sharepoint.com/sites/JulkisetTiedostot/Julkiset%20Tiedostot/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FJulkisetTiedostot%2FJulkiset%20Tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024%2FPohjoisen%20tekij%C3%A4t%2014%202024%20Viinam%C3%A4ki%20Leena%20ja%20muut%2Epdf&parent=%2Fsites%2FJulkisetTiedostot%2FJulkiset%20Tiedostot%2FLapin%20AMKin%20julkaisut%2Fekirjat%202024&p=true&ga=1> Luettu: 3.1.2025.

Laakso, R. 2019. “Ne näki musta” Huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137484/URN_ISBN_978-952-343-267-3.pdf?sequence=1 Luettu: 21.3.2025

Lastensuojelulaki 417/2007. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki> Luettu: 3.10.2024.

Lastensuojelulaki 542/2019. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L6P30a> Luettu 14.12.2014.

Malja, M., Puustinen-Korhonen, A., Petrelius, P. & Eriksson, P. 2019. Lastensuojelun laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. Luettavissa:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=4&isAllowed=y Luettu: 30.9.2024.

Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. 2004. Lastensuojelu tänään. Tammi. Helsinki.

Rautio, P. 2004. ”Kyllä se varmaan silleen välittää...” Kiintymyssuhdehaastattelu välineenä sijoitetun lapsen kuulemisessa. Pelastakaa lasten julkaisusarja 2. Jyväskylän yliopiston paino.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Bookwell Oy. Porvoo.

Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa. Edita Prima Oy. Helsinki.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-349-3> Luettu: 29.10.2024.

Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Katsaus. Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo94437.pdf> Luettu: 23.9.2024.

Sinkkonen, J & Kalland, M 2003. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Dark Oy. Vantaa

Sinkkonen, J & Kalland, M 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Wsoypro. Helsinki.

Sinkkonen, J & Tervonen-Arnkil 2015. Lapsi uusissa oloissa. Tietoa sijaishuolosta ja adoptioista. Printon. Tallinna.

Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Duodecim. Helsinki.

Sinkkonen, J. 2022. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Duodecim. Helsinki.

SOAMK 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Luettavissa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf> Luettu: 9.10.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö & Kuntaliitto 2019. Lastensuojelulain laatusuositus. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=4. Luettu: 26.3.2025.

Upadhyaya, S. 2021. Masennuksen ilmaantuvuus, pre- ja perinataaliset riskitekijät sekä lapsuusiän reaktiivinen kiintymyssuhdehäiriö: valtakunnallinen rekisteritutkimus. Kasvun tuki -aikakauslehti, 1(2). Luettavissa: <https://journal.fi/kasvun-tuki/article/view/128206/77336>. Luettu: 3.3.2025.

Tanskanen, I. & Timonen-Kallio, E. 2010. Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulu. Juvenes Print Oy. Tampere.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Lastensuojelun käsikirja. Luettavissa: <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja> Luettu: 5.10.2024.

Tervonen-Arnkil, K 1999. Vaikeahoitoisten lasten ja nuorten hoitomenetelmiä lastensuojelulaitoksissa. Lastensuojelun keskusliitto. Gummerrus kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Timonen-Kallio, E, Yliruka, L & Närhi, P. 2017. Lastensuojelun terapeuttisen laitostkasvatuksen mallinnus. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-866-1>. Luettu: 2.11.2024.

Tuomi, J & Sarajärvi, A 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2023. Luettavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf Luettu: 10.10.2024.

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. PS-Kustannus. Jyväskylä. E-kirja. Luettu: 15.1.2025

Vilkka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Printon. Tallinna.